

AMAZONAS-BRANN: Brasils institutt for romforskning (INPE) registrert rundt 77 000 skogbranner hittil i år. Det er en økning på 84 prosent i forhold til i fjor, da det ble registrert rundt 40 000 branner, ifølge The Guardian. Foto: NTB Scanpix

På 50 år har én femtedel av Amazonas forsvunnet. Forskerne vet ikke hvor mye mer skogen tåler før den når et fryktet vendepunkt.

**JESPER NORDAHL
FINSVEEN**

jnf@dagbladet.no

Hva konsekvensene blir, er usikkert. At de kan bli enorme, synes å være hevet over enhver tvil.

Det er to professorers nøkterne vurdering av hva som kan skje hvis Amazonas fortsetter å avskoges og brenne i det nåværende tempoet.

Professorene ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU) frykter et «vippepunkt», en frykt det internasjonale fagmiljøet også deler.

Effekten av vippepunktet har et navn: «dieback».

– Skal ikke brenne

Kort forklart er det en vitenskapelig teori som sier at hvis for mye av regnskogen forsvinner, så kan forsøk på å redde den resterende skogen være fäfengte. Ved det fryktede vippepunktet vil skogen selv begynne å forvitne i en nedadgående spiral.

Allerede nå ser man spor av den fryktede effekten, ifølge NMBU-professor Torbjørn Haugaasen, ekspert på Amazonas.

SKOGBRANNENE I AMAZONAS:

FRYKTER «DOMMEDAGS- BOMBE»

– Det er en syklus det er vanskelig å komme ut av, og vi ser den i deler av Øst-Amazonas nå, som er den tørreste delen av Amazonas, sier Haugaasen til Dagbladet.

Når trær blir felt eller en skog brenner dukker det opp hull i trekronelaget, løvet som er i toppen av trærne. Det slipper igjen til mer sol på skogbunnen, som gjør grunnen og vegetasjonen tørrere. Det gjør det lettere for nye branner å oppstå.

Det gjør det også lettere for en annen nedadgående effekt - at regnskogen slutter å produsere regn den trenger for å overleve.

– En intakt regnskog skal ikke brenne. Hvis den brenner, er noe galt.

77 000 skogbranner

Så langt har Brasils institutt for romforskning (INPE) registrert rundt 77 000 skogbranner hittil i år. Det er en økning på 84 prosent i forhold til i fjor, da det ble

registrert rundt 40 000 branner, ifølge The Guardian.

Flere enn halvparten av brannene herjer i regnskogen Amazonas.

Når det først har brent en gang, er sjansene også større for at det vil oppstå nye branner, forteller Haugaasen.

– Trærne i Amazonas klarer ikke å leve med branner, og mange dør etter den første brannen. Det man gjerne ser da, er at man får en gjenvekst av bambus eller

gress som er veldig brennbar. Sammen med den døde veden fra den første brannen blir den neste brannen enda verre enn den første, og man er inne i en syklus hvor trærne forsvinner. Da vil man få et savanne-liknende habitat over tid, sier NMBU-professoren.

Hvor lang tid det eventuelt vil ta, er vanskelig å svare på, og er avhengig av en hel rekke andre faktorer, forklarer Haugaasen.

«Dommedagsbombe»

På om lag 50 år har rundt en femtedel regnskog gått tapt. Nyhetsnettstedet The Intercept skriver at internasjonale forskere frykter at «dieback»-effekten for alvor vil gjøre seg gjeldende hvis ytterligere én femtedel av Amazonas forsvinner.

Effekten vil da føre til en «kollaps» i regnskogen, og som følge vil en «dommedagsbombe av lagret karbon» slippe ut i jordas atmosfære, skriver The Intercept.

– Med mange forbehold er det et plausibelt scenario, men vi er til dels inne i ukjent terreng og det oppdages stadig nye mekanismer som forteller oss mer om hvordan dette økosystemet fungerer, sier NMBU-professor [Arild Angelsen](#), som forsker på klima.

Han forteller at det finnes om lag like mye CO₂ i jordas vegetasjon som det gjør i hele atmosfæren. Om lag 50 prosent av jordas vegetasjon er skog, og om lag 50 prosent av verdens regnskoger er i Amazonas.

– Hvis alt dette forsvinner ut i atmosfæren, gir det selvsagt et stort avtrykk, og forsterker symptomene på global oppvarming, sier forskeren.

«HVIS ALT DETTE FORSVINNER UT I ATMOSFÆREN, GIR DET SELVSAGT ET STORT AVTRYKK.»

ARILD ANGELSEN, professor